

BADANIA NAD IMPLANTACJĄ JAJNIKÓW DO MACIC KRÓLIC

ИССЛЕДОВАНИЯ ИМПЛАНТАЦИИ ЯИЧНИКОВ В МАТКЕ КРОЛЬЧИХ

INVESTIGATIONS ON IMPLANTATION OF OVARIES INTO UTERI OF RABBIT DOES

*A. Dubiel*Katedra Położnictwa i Patologii Rozrodu Wydziału Weterynaryjnego WSR,
Wrocław

Kierownik: prof. dr Alfred Senze

W medycynie ludzkiej w wypadku braku jajowodów lub ich zupełnej niedrożności znany jest zabieg wszczepienia jajnika do macicy, jako ostatnia możliwość przywrócenia płodności. Obserwacje kliniczne u kobiet wykazały, że w przypadku usunięcia jajowodów z pozostawieniem ich części przymaciczej następuje niekiedy normalna ciąża. Wiadomo, że w takiej sytuacji komórka jajowa przedostaje się przez powstały prześwit bezpośrednio do światła jamy macicy. Te obserwacje nasunęły możliwość wystąpienia ciąży w wypadku braku jajowodów. Liczni autorzy (2, 3) zajmujący się tym zagadnieniem opracowali wiele metod różniących się postępowaniem, za pomocą których uzyskano podobne wyniki. Odsyłam do monografii A. Köhlera (cyt. za 3), który powołując się na 411 pozycji piśmiennictwa światowego wykazał możliwość zajścia w ciążę 5,6% kobiet, u których dokonano implantacji jajnika w macicy. E. Bunster (cyt. za 3) przedstawia 26 przypadków ciąży donoszonej po tym samym zabiegu. Podobne dane podaje W. Estes (cyt. za 2) jak również T. Tuffier i inni autorzy (1, 2, 3, 4). Stwierdzili oni, że implantacja jajników do macicy może zakończyć się ich martwicą lub postępującą atrofią, stwarzając niebezpieczeństwo infekcji jamy brzusznej. W przeprowadzonych doświadczeniach starano się wykazać zachowanie się jajników implantowanych do światła jamy macicy po przecięciu i podwiązaniu jajowodów. Wykonywano je na królicach w wieku 1—2 lat, w okresie 3—4 dni po porodzie. Eksperyment przeprowadzono na dwóch grupach zwierząt: w pierwszej implantowano 2 jajniki do odpowiednich macic, a w drugiej tylko 1 jajnik do odpowiedniej macicy, z pozostawieniem drugiego w normalnym położeniu.

Przed operacją zwierzęta były poddawane premedykacji combelenem lub też narkozie ogólnej, przy użyciu 20% roztworu wodnika chloralu. Po przygotowaniu pola operacyjnego wykonywano laparotomię w linii białej. Wyjętą macicę z jamy brzusznej przecinano poprzecznie w odległości 0,5 cm od przejścia jajowodu w macicę. Przez powstały otwór w macicy wprowadzano do jej światła odpowiedni jajnik. Aby utrzymać jajnik w świetle macicy zakładano na brzegach rany szew kapciuchowy, kontrolując jednocześnie stopień ucisku ze strony szwu na naczynia i nerwy przebiegające w mesovarium. Zbyt mocny ucisk mógłby spowodować niepożądaną kastrację. Ranę operacyjną w linii białej zamykano dwoma szwami ciągłymi przy użyciu jedwabiu. Zabieg ten zwierzęta znosiły bardzo dobrze, wracając do zdrowia w ciągu kilku tygodni. W przypadku obustronnej implantacji na 22 operowane sztuki 9 po pokryciu zaszło w ciążę. Uzyskano ją po kilkukrotnym kryciu w okresie 1—3 miesięcy, licząc od momentu operacji. U pozostałych, mimo regularnego krycia, nie uzyskano ciąży. U 5 królic obecność płodów stwierdzono badaniem klinicznym przez powłoki brzuszne, natomiast u 4 za pomocą laparotomii. Laparotomia wykazała, że nie zawsze implantowany jajnik tkwił w świetle jamy macicy. W dwóch przypadkach jajnik odpowiadający ciężarnej macicy mieścił się całkowicie w jej świetle, w pozostałych dwóch — część jajnika pozostawała w jamie otrzewnej. Nie obserwowano rozwijającej się ciąży w obu operowanych macicach. W narządach rodnych 13 królic nieciążarnych notowano torbielowate zwyrodnienie implantowanych jajników, względnie mniej lub bardziej zaawansowaną, postępującą ich resorpcję. Ten sam obraz obserwowano u królic poddanych zabiegowi kontrolnej laparotomii po 3, 5 i 10 miesiącach od chwili zabiegu operacyjnego. Proces resorpcji toczył się powoli, przy czym jajniki zmniejszały się od wielkości maliny do ziarna grochu, prosa, do zupełnej atrofii. Zmiany anatomo-patologiczne dotyczyły także jajowodów i macic. W kilku przypadkach wystąpiła puchlina wodna jajowodów, ropne zapalenie, które w następstwie powodowało nieżyłowe lub ropne zapalenie macicy (macice osiągały grubość palca). W grupie sztuk ciężarnych tylko w dwóch przypadkach obserwowano ciążę donoszoną, jednak dotyczyło to tych królic, u których część jajnika tkwiła w jamie otrzewnowej. U pozostałych siedmiu ciężarnych samic płody dochodziły do wielkości orzecha włoskiego, a następnie w drugiej połowie ciąży ulegały resorpcji, ewentualnie maceracji. U tych sztuk, które nie zachodziły w ciążę wykazywano wyraźne, postępujące zmiany anatomo-patologiczne w narządach rodnych. Drogą laparotomii przeprowadzono kontrolne badania w odstępie 1—2 miesięcy. W okresie do 5 miesięcy po zabiegu zauważa się częściową lub całkowitą resorpcję jajników, przy czym nasilenie procesu w różnym stopniu może dotyczyć obu jajników, lub też resorpcja jednego w porównaniu z drugim jest wyraźnie zaznaczona. Trudno uchwycić jeszcze

w tym okresie zmiany zapalne jajowodów i macic. Powyżej 5 miesięcy od zabiegu w miejscu gruczołów płciowych zauważa się torbiele jedno lub wielokomorowe, wypełnione zawartością od wodnistej poprzez śluzową do ropnej. Przybierają one różną wielkość i kształty (ziarna prosa, ziarna grochu, orzecha włoskiego, małego palca i większe). Często stan zapalny w postaci nieżytu śluzowego i ropnego obejmuje macicę i jajowody. Charakteryzuje się on powiększeniem tych części narządu rodowego do wielkości ołówka, przekrwieniem ścian i obecnością wydzieliny śluzowo-ropnej. W końcowej fazie schorzenia dochodzi do ropomacicza lub wodomacicza. W jednym przypadku zanotowano zropienie jajników (jajniki wielkości pięści dziecka), ropnego zapalenia otrzewnej i do zejścia śmiertelnego.

Przy jednostronnej implantacji jajnika (grupa druga), u czterech na 10 operowanych zwierząt stwierdzono ciążę drogą laparotomii. Ciąża obejmowała obydwie macice (macicę operowaną i macicę nie operowaną). W jednym tylko przypadku doszło do resorpcji płodów w macicy operowanej, natomiast pozostałe królice urodziły zdrowe, zdolne do dalszej hodowli potomstwo. Podobnie jak w grupie pierwszej, stwierdzono ciążę w macicy operowanej do 3 miesięcy od momentu operacji. Krycie w późniejszym terminie okazało się również bezskuteczne. W tym okresie kontrolna laparotomia wykazała u wszystkich 10 królic stopniową resorpcję przemieszczonych jajników, lub obecność mniejszych lub większych torbieli w następstwie zwyrodnienia gonad. Jako komplikacja często dołącza się stan zapalny jajowodów i macic. Na skutek powstałych zmian anatomo-patologicznych w narządach rodnych po jedno- i obustronnej implantacji jajników do odpowiednich macic, nie udało się uzyskać ponownej ciąży u królic doświadczalnych.

PIŚMIENNICTWO

1. Berge B. S. (1956): Nederl. tijdschr. geneeskunde, 100 (22), 1562—1566.
2. Braube I. L. (1953): Opieratiwnaja ginekologija, Medgiz.
3. Martius H. (1958): Operacje ginekologiczne, Warszawa.
4. Stanca C., Jonesco M., Popa A. (1961): Gynecol. prat., 12 (3), 161—169.

РЕЗЮМЕ

Автор произвел исследование на 32 кроликах, принадлежащих к двум группам. В первой группе имплантировано два яичника в соответствующие матки, а во второй только один яичник в соответствующую матку, другой оставляя в нормальном положении. В первом случае среди 22 оперированных крольчих — 9 забеременело. У четырех самок беременность диагностировано при помощи клинического исследования сквозь брюшные покровы и подтверждено лапаротомией, у остальных исключительно при помощи клинического исследования сквозь брюшные покровы. В двух случаях лапаротомия обнаружила, что яичник, соот-

ветствующий беременной матке, находился в ее просвете, а в остальных случаях, что часть яичника находилась в просвете полости брюшины. Не обнаружено одновременного развития беременности в обеих оперированных матках. В небеременной матке в месте имплантации гонады наблюдалось присутствие кист, либо менее или более авантированную ресорпцию. В этой группе не удалось беременности довести до конца, за исключением одного случая, когда часть яичника находилась в просвете полости брюшины. Там, где все яичники находились в полости матки, происходила ресорпция или мацерация зародишей. При односторонней имплантации яичника в матку у четырех животных беременность обнаружено путем лапаротомии. В одном только случае окончилось ресорпцией. Дальнейшие исследования путём лапаротомии подтверждают постепенную ресорпцию передвинутых яичников, а также присутствие кист. Автору не удалось в оперированной матке вызвать следующую беременность.

SUMMARY

The experiment was carried out with 32 rabbit does divided into two groups. In the first group two ovaries were implanted into respective uteri, in the second one only one ovary into respective uterus, leaving the next one in normal position.

In the first case 9 from among 22 operated does got pregnant after mating. In four females pregnancy was stated by clinical examination thorough abdominal tunics and proved with laparotomy, while in the remaining ones only clinical examination through abdominal tunics was applied. At laparotomy in two cases the ovary corresponding to the pregnant uterus stuck in its light in the remaining cases a part of ovary was placed in the light of peritoneal cavity. Pregnancy was not found to develop in both the operated uteri at the same time. In the non-pregnant uterus, in place of implantation of gonad, there were noted cysts of more or less advanced resorption. In this group we did not succeed in bringing the pregnancy to an end, with this only exception when a part of ovary was placed in the light of peritoneal cavity. Where the whole ovaries stuck in the uterus cavity there occurred resorption or maceration of fetuses.

At unilateral implantation of ovary into uterus pregnancy was stated by way of laparotomy in four animals. Resorption of fetuses occurred in one case only. Further examinations by way of laparotomy confirm a gradual resorption of displaced ovaries and the presence of cysts. We did not succeed in bringing a repeated pregnancy in the operated uterus.